

Урок 57.

Тема : Контрольне есе.

Матеріали до уроку

Характерні риси есе

Французькою «essai» означає «проба» або «нарис». Його специфіка полягає у здатності швидко давати відгук на події, описувати враження та роздуми (резонансна суспільна ситуація; обурення/захоплення прочитаним романом; роздуми над наболілим). А ціль, безперечно, накладає істотний відбиток на літературну форму.

Для порівняння – підготовка доповіді потребує ретельного вивчення теми, адже наукові та публіцистичні жанри вимагають чіткої, перевіреної інформації. У творі обов'язковим стає дотримання загальноприйнятої композиції, стилю мовлення. А от структура есе не потребує, в строгому розумінні, ані першого, ані другого.

Його особливості полягають у наступному:

1. **Маленький обсяг.** Необхідно вкластись у 800-1000 слів (3,5 сторінки 14 шрифтом). Утім, у школі можна писати й менші за обсягом твори.
2. **Конкретна тематика.** Дослідження широких тем, за визначенням, не виконується у малій формі.
3. **Суб'єктивність.** Когось ідея книги Селінджера «Ловець у житті» не зачепить, але ви через неї не спали всю ніч. Виділіть те, що зачепило за живе, і викладіть так, ніби намагаєтеся передати думку товаришу (при цьому уникайте жаргонної мови та легковажного ставлення до теми).
4. **Довільна композиція не дорівнює її відсутності.** Мінімальна структура: вступ, основна частина, кінцівка все одно повинні бути. І повірте, насправді їх наявність не обтяжує. Напевно, розповідаючи другові про фільм, ви інтуїтивно дотримуетесь певної послідовності – окреслюєте ситуацію, а потім наводите аргументи і факти. Застосовуйте подібний принцип і тут.
5. **Образи та метафори.** Есей схожий на звичайну статтю не більше, ніж проза на вірші. Тут дозволена меланхолійність, мрійливість, метафори та емоційно забарвлені образи, неприпустимі в інформаційних жанрах.
6. **Орієнтація на розмовну мову.** Створіть враження живої бесіди з читачем. Ставте питання, будуйте риторичні або окличні речення, а головне, передайте власну особистість через авторський стиль.
7. **Нестандартний підхід.** На відміну від реферату, який починається словами «Тема нашого дослідження...», а закінчується: «Ми дійшли наступних висновків...», есей – це репліка, адресована підготовленому читачу. Тому сконцентруйтеся на художній стороні та відкритті нового, а не на поясненні передісторії, термінів, ситуації. Неординарний заголовок дозволить одразу взяти правильний тон. Женіть подалі шаблонні назви на кшталт: «Образ матері у творах Т.Г Шевченка». Краще обирати цитату, слова персонажа, або жартівливу фразу.

Як писати есе? План – перше, з чого варто почати. Використовуючи приклади зі згаданих фільмів, розберемо зміст кожного пункту.

1. Виявіть проблему

Зазвичай, зав'язавши розмову, ви прагнете донести певну думку. Наприклад: 1) Протагоніст фільму – типовий злочинець; 2) Кіно викриває хибну поведінку людей, які звинувачують у своїх бідах інших; 3) Мел Гібсон жертвує історичною правдою, аби героїзувати шотландців.

Усі три твердження мають потенціал перетворитися на:

- Ядро вашого роздуму – закладене в ньому протиріччя підштовхує автора поділитися міркуваннями;
- Основою для вступної частини;
- Положенням, яке необхідно аргументувати й довести. Відправною точкою всіх аргументів

2. Найскладніше – перші рядки

Тепер, коли у вас є тема, неодмінно з'явиться кілька ідей для початку написання тексту. Найбанальніший варіант – розмовний вступ зі зверненням до читача:

3. Доведіть свою точку зору

Навіть найлояльніша людина не прийме вашої думки, якщо вона висловлена без аргументів. Не допустіть цього! Розбийте доказ на етапи, кожен із яких буде самостійним доводом, або розвиватиме попередній.

В ідеалі використовуйте при написанні зв'язку теза-аргумент: «Я вважаю Артура Флека злодієм, не вартим співчуття, бо...»:

- Головний герой не є талановитою людиною. Його жарти плоскі, або не досягають аудиторії. Не зважаючи на бажання працювати стендапером, Артур, скоріше за все, ніколи не стане професіоналом;
- Джокер зациклений на власній особі, прагне уваги. Не зважаючи на брак таланту, він продовжує мріяти про казковий успіх (доречно навести відповідні епізоди/репліки);
- Протагоніст вважає винними інших. Мати, багатіїв, уявного батька, від якого очікує теплої реакції та прийняття (поділіться спостереженнями ситуацій, де бажання перекладати проблеми на оточення призвело до поганих результатів);
- Не здатен прийняти відмову. Після небажання Томаса Уейна спілкуватися, він стає для Артура ворогом. Коли популярний комік висміює слабкі жарти Флека, останній іде на вбивство. В результаті злочин перетворюється на «сцену», засіб здобути омріяну любов глядачів.

4. Узагальнюємо все сказане

Усі факти наведені? Чудово, час нанести остаточний удар! Поверніться до початку та погляньте на основну проблему. Чи виглядає вона переконливіше? Закладене в ній твердження стало беззаперечним? Відповідь на поставлене запитання надано? Якщо так, то основну частину роботи виконано успішно. Ви засвоїли, як пишеться есе, та перетворили свої знання на нарис, здатний переконати будь-кого.

Лишилося зробити останній крок – прописати гідний фінал. Засоби для цього добирайте за власним смаком. Варіант перший – продумайте розповідь таким чином, аби остання теза-доказ продовжувала попередні та плавно переходила в закінчення.

Написати контрольне есе на одну з тем:

1. Міра відповідальності формує патріотизм.
2. Скарби, що визначають сенс життя.
3. Пунктуальність – невід’ємна риса підприємця.

Фото конспектів уроку присилати на електронну пошту
irinaniolaevna1977@ukr.net